

ARKADAŞLIKTA İNCELİKLER*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ muhammedin ve âlihî, ve sahibihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

مِنَ الْجَفَاءِ أَنْ يَدْخُلَ الرَّجُلُ مَنْزِلَ أَخِيهِ فَيُقَدِّمَ
إِلَيْهِ الشَّيْءَ لِيَأْكُلَهُ فَلَا يَأْكُلُهُ وَالرَّجُلُ يَصْحَبُ
الرَّجُلَ فِي الطَّرِيقِ فَلَا يَسْأَلُهُ عَنِ اسْمِهِ وَاسْمِ
أَبِيهِ وَالرَّجُلُ يُجَامِعُ أَهْلَهُ لَا يُلَاعِبُهَا قَبْلَ الْجَمَاعِ

(الديلمى عن على)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

RE. 448/1 (*Mine'l-cefâi, en yedhule'r-raculü menzile ahîhi, feyukaddeme ileyhi's-şey'ü, felâ ye'külehû; ve'r-raculü yeshabu'r-racüle fi't-tarîki, felâ yes'elühû ani'smihî ve'smi ebîhi; ve'r-raculü yücâmiu ehlehû, lâ yülâibuhâ kable'l-cimâi.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlelerin üzerine olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri ibadet ve taatlerinizi kabul eyleyip dünya ve âhirete müteâllik muradlarınıza cümlelerinizi nâil eylesin...

Efendimiz, Peygamberimiz, başımızın tacı, rehberimiz, numûne-i imtisâlimiz Muhammed-i Mustafâ (*aleyhi efdalü's-salavât ve ekmelü't-tahiyyât ve't-teslimât*) Hazretleri'nin mübarek hadîs-i şerîflerinden bir demet, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabınının 448. sayfasının başından itibaren okuyup izah etmeye çalışacağız.

Bu hadîs-i şeriflerin okunmasına ve izahına geçmeden önce, buyurun beraberce, evvela Efendimiz'in ruh-i pâkine hürmetlerimizi, tazimlerimizi ifadeye vesile olsun diye sunmak üzere, sonra onun cümle âlinin, ashabının, etbâının, ahbabının, sâir enbiyâ ve mürselînin, cümle evliyâullahın, Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan sâdât ve meşâyih-i turûk-u aliyemizin ve onlara bağlı halifelerinin, müridlerinin, muhiplerinin ruhlarına; Bu beldeleri fetheden fatihlerin, ashâb-ı hayrât u hasenâtın, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin,

camimizin bânisi İskendir Paşa'nın ve imar edenlerin, tamir edenlerin; içinden gelip geçen cemaatlerin, imamların, müezzinlerin ruhlarına; Okuduğumuz eseri cem ve te'lif eyleyen Gümüşhaneli Hocamız Ahmed Ziyâeddîn Hazretleri'nin, bu eserin içindeki hadislerin bize kadar ulaşmasına emek sarf etmiş olan râvilerin ve alimlerin ruhlarına;

Uzaktan yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere şu meclise toplanmış, gelmiş olan siz kardeşlerimizin de âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olması ve biz yaşayan müslümanların da Rabbimiz'in rızasına vâsıl olup, dünya ve âhirette bahtiyar olmamıza vesile olması için bir Fâtîha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım!

.....

a. Üç Şey Cefadandır

Mukaddimede metnini okuduğum hadîs-i şerîf, Râmûzü'l- Ehâdîs isimli hadis kitabımızın 448. sayfasının ilk hadisidir.

Allah'ın arslanı, Rasûlullah'ın damadı Hz. Ali Efendimiz RA ve KV Efendimiz'den rivayet etmiş. Deylemî isimli hadis alimi *Müsnedü'l-Firdevs* isimli hadis kitabında kaydetmiş ki Efendimiz şöyle buyurmuş:¹

¹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.637, no:5998; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.37, no:24814; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.37, no:24237.

مِنَ الْجَفَاءِ أَنْ يَدْخُلَ الرَّجُلُ مَنْزِلَ أَخِيهِ فَيُقَدِّمَ
إِلَيْهِ الشَّيْءَ لِيَأْكُلَهُ فَلَا يَأْكُلُهُ وَالرَّجُلُ يَصْحَبُ
الرَّجُلَ فِي الطَّرِيقِ فَلَا يَسْأَلُهُ عَنِ اسْمِهِ وَاسْمِ

أَبِيهِ وَالرَّجُلُ يُجَامِعُ أَهْلَهُ لَا يُلَاعِبُهَا قَبْلَ الْجَمَاعِ

(الديلمى عن على)

RE. 448/1 (*Mine'l-cefâi, en yedhule'r-raculü menzile ahîhi, feyukaddeme ileyhi's-şey'ü, felâ ye'külehû; ve'r-raculü yeshabu'r-racüle fi't-tarîki, felâ yes'elühû ani'smihî ve'smi ebîhi; ve'r-raculü yücâmiu ehlehû, lâ yülâibuhâ kable'l-cimâi.*)

(*Mine'l-cefâi*) “Cefadandır...” Üç şey sayıyor, bunlar cefadandır diyor. Ne demek *cefa*?

Deniliyor ki, “Muhabbetten ve birbiriyle dostâne geçinmekten yüz çevirmeye *cefa* derler.” Yani soğukluk, uyuşmazlık, kabalık, muhabbetsizlik, burûdet, duygusuzluk, arkadaşına karşı ilgi duymamak mânasına geliyor.

Muhabbete uymayan, arkadaşlığın âdâbına sığmayan şey nedir?

1. (*En yedhule'r-raculü menzile ahîhi*) “Kişinin arkadaşının, kardeşinin evine girmesi, (*feyukaddeme ileyhi's-şey'ü li-ye'külehû felâ ye'külehû*) ve yesin diye kendisine bir şey verildiği halde onu yememesi cefadandır.”

Evine gitmişsin, ikramını kabul edecek, yiyecek, iltifat edeceksin ki muhabbet olsun. Evine girmiş, yemiyor; cefadandır. Yani bu hal muhabbete aykırı bir haldir, soğukluktur, doğru değildir. Efendimiz, bunu uygun görmemiştir.

2. (*Ve'r-raculü yeshabu'r-racüle fi't-tarîki*) "Bir adam, bir başka adama yolda yol arkadaşı oluyor, aynı kervanda aynı yolu beraber gidiyorlar; (*felâ yes'elühû ani'smihî ve'smi ebîhi*) ona ismini, babasının ismini sormuyor, onunla tanışmıyor."

Bu da muhabbete sığan bir şey değildir, soğuk bir davranıştır.

Efendimiz, "Böyle bir katılık olmaz." demek istiyor.

Üçüncüsü de ilimde ayıp yoktur, Efendimiz söylemiş, bizim de nakletmemiz gerekiyor:

3. (*Ve'r-raculü yücâmiu ehlehû lâ yülâibuhâ kable'l-cimâi*) "Kişi ailesinin yanına varıyor ve bu işi ona yaklaşmazdan evvel iltifatla, onunla tatlı şeyler konuşmadan, mülâabe etmeden yapıyor."

Bu da soğuk, katı bir şeydir; doğru değildir diye Efendimiz ifade etmiş.

Efendimiz'den her şeyi öğreniyoruz. Öyle bir kaynağa sahibiz ki Allah'a hamd ü senâlar olsun... Öyle bir edep menbâi ki üniversite okumamış, medrese görmemiş, ümmîlerin arasından çıkmış bir peygamber... Hadîs-i şerîfleri ciltler dolduruyor; her bir tanesi inci gibi, her birisi bize neler neler öğretiyor. Misafirlik âdâbından, ev sahipliği âdâbından, yolculuk âdâbından,

özel meselelerden, ictimâî meselelerden, askerî meselelerden... Her sahada istifade ediyor, feyizler alıyoruz. Efendimiz SAS'den neler neler öğreniyoruz.

Dünyada Efendimiz gibi bir kimse gerçekten yok. Neden gerçekten yok?

Kim o kadar ciltlerce söz bırakmış? Tarih boyunca kimden nakledilmiş? Kim var? Misali yok! Nakledilen sözler içinde, her sözü başlı başına altın gibi, elmas gibi olan sözlerinin her birisi bu kadar kıymetli olan kim var? Yok! Yani eşi, emsali yok!

Bunlar kültürün gelişmiş olduğu, fevkalâde ileri bir toplulukta yetişmiş bir insandan da çıkmış değil. Çölde... Ev yok, bark yok, pazar yok, malî imkân yok, su yok, yiyecek-içecek kıt, tahsilli insan yok...Nüfus zaten az, kimse o taraflara gidemez, gelemmez. Tenha, kuytu...

Şimdi tabii uçağa atlayıp gidiyoruz. Ama eskiden o çöllerde yürüyüşü bir düşünün. 18 saat çölde, bata çıka, susuz...

Suyu nereden bulacaksınız? Buzdolabı mı taşıyacaksınız yanında? Gidenlerin zaten büyük bir kısmı yolda helak olurlardı, ölürlerd. Onun için hacca gitmek, umreye gitmek cihatla denk tutuluş ve sevabı o kadar çok. Kolay değil ki; kolay değil idi.

Öyle bir mahrumiyet bölgesinden öyle bir ârifler sultanı, öyle bir hakîmler hakîmi, öyle bir bilginler bilgini zuhur etmiş ki insan mest oluyor ve söyleyecek hiçbir şey bulamıyor. Ne kadar ince

şeylerden de bahsetmiş. Biz bunları hadis okumasak, kitaplarda da okumadık. Ben üniversite mezunuyum, üniversite hocasıyım; bunları okumadık. Yirminci yüzyılda böyle şeyler okumadık. Eğer bu hadisler olmasaydı mahvolmuştuk, insanlık mahvolmuştu. Her şey var çünkü...

Bakın ne diyor?

“—Kişi bir arkadaşının evine girdiği zaman yediği şeyden, ikram ettiği şeyden alsın. Almazsa muhabbete sığmaz.” diyor.

Yolda bir arkadaşla tanıştın, aynı otobüstesin. Şimdi otobüs var, eskiden kervan vardı. Veyahut yaya... Adam çıkınını sırtına almış, “Yâ Allah, *Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm.*” diye yola koyulmuş. Yolda bir adamla daha rastlaşmışlar. Beraber gitmişler de ne ismini, ne babasının ismini sormuş. Olmaz, muhabbete sığmaz!

“—*Selâmün aleyküm* kardeşim, adın ne? Baban kim? Nerelisin? Nereden gelir, nereye gidersin? Bir ihtiyacın var mı? İşin var mı?” diye soracak.

İslâm nezaket dini...

Gelelim hadîs-i şerîfin üçüncü maddesine: Orada da aile ahvâlinden bahsediyor. Ailenin mahremiyetine ait, evlilik mahremiyeti ile ilgili bir söz söylüyor ama ne kadar olgun bir şey. Ne kadar yüksek bir insan olduğunu bu cümlesinde de anlıyoruz.

Kişi, karısının yanına gidiyor, kaşları çatık olmayacak. Tatlı dilli, güleç yüzlü olacak, şaka yapacak, oynaşacak, oynayacak diyerek, “Öyle olmazsa olmaz, yakışmaz.” diyor.

Tabii İslâm her şeyi –yüznumaraya girmenin, çıkmanın usulü dahil– anlattığı ve hayatımızın hiçbir tarafını boş bırakmadığı için güzel bir sistem. Eğer şimdiki beşerî sistemler gibi olsa, ya orasını anlatacak bu tarafını bırakacak, veyahut sadece bir tarafı birazcık yamama bâbından bir şey olacak. İslâm insanı hiçbir halinde yalnız bırakmıyor.

Yüznumaraya girerken, çıkarken nasıl olacak, banyo yaparken nasıl olacak, hanımının yanına vardığı zaman nasıl varacak? Besmele çekecek.

Gusül abdesti, tepeden tırnağa yıkanmak ne kadar güzel!

Yıkanmayan kâfirler ne biçim adamlar!.. Öyle şey mi olur? Yıkanmamak olur mu? İslâm ne kadar güzel!

b. Arkadaşı Konuşurken Dinlemek

Hiz. Enes RA'dan bir hadîs-i şerîf. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

مِنَ الْمَرْوَةِ أَنْ يُنصِتَ الرَّجُلُ لِأَخِيهِ إِذَا حَدَّثَهُ
وَمِنْ حُسْنِ الْمَمَاشَةِ أَنْ يَقِفَ الْأَخُ لِأَخِيهِ إِذَا
انْقَطَعَ شِئْءٌ نَعْلَهُ

(خط. عن أنس)

² Hatib-i Bağdadi, *Tarih-i Bağdat*, c.VI, s.394, no:3440; Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.637, no:5995; Enes ibn-i Malik RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.III, s.408, no:7177; *Camiü'l-Ehadis*, c.XXII, s.41, no:24253.

RE. 448/2 (*Mine'l-mürûeti en yensute'r-racülü li-ahîhi izâ haddesehû, ve min hüsni'l-mümâşâti en yakıfe'l-ehu li-ahîhi iza'nkataa şes'a na'lihî.*)

(*Mine'l-mürûeti*) “Erliktendir, erkekliktendir, yiğitlikten-dir.” *Mürûet*, bizim *mürüvvet* dediğimiz şey. Aslında *mer'* adam, kişi kelimesinden geliyor. *Mürûet*, mastar yani, erlik, babayiğitlik, yiğitlik demek.

“Yiğitliktendir, yani insanın olgun, kâmil, babacan, yiğit bir kimse olduğunun alâmetidir. (*En yensute'r-racülü li-ahîhi izâ haddesehû*) Arkadaşı ona konuşurken, arkadaşını kemâl-i dikkat ile dinlemek, yiğitliktendir.”

O bir şey söylüyor, sen bir şey söylüyorsun, lafınız birbirine karışıyor. Dur bakalım, İslâm böyle demiyor. Sen bir dinle o konuşsun, sen konuş o dinlesin; İslâm böyle söylüyor. Yani laflar birbirine girip lafı ağzından almak, “Lafını balla kestim, dur ben söyleyeyim.” demek... Sen ne kadar balla kestim de desen, bu söylediğin şey doğru olmadı. Bırak, sözünü bitirsin.

Toplantıların vazgeçilmez âdâbıdır. Birisi konuşmak için söz alır, konuşmanın sonuna kadar konuşur; bittikten sonra ötekisi cevap verir. Efendimiz bu kaideyi de koymuş; hem de yiğitliktir, erliktir diyor. Yani adamlıktır, olgunluktur, nakıs insan olmadığının, çoluk çocuk takımından olmadığının alâmetidir. Arkadaşı konuştuğu zaman, sonuna kadar kemâl-i dikkat ile susup dinliyor. Yukarıda saydığımız edeplerden bir edep de bu.

Sonra; (*Ve min hüsni'l-mümâşâti*) “Beraber ahbaplık etmek, muamele etmek, yol yürümek, yoldaşlık etmenin güzelliğindedir; (*en yakıfe'l-ehu li-ahîhi*) kişinin kardeşinin hatırı için durması... (*İza'nkataa şes'a na'lihî*) Çarığının, pabucunun bağcığı koptuğı zaman, onu ıslah edip onarıp bağlayacağım diye uğraşırken, onun yanında durması da mürüvvettendir.” O da güzel arkadaşlık emaresindedir.

Arkadaşlığın birçok adabı vardır da onlardan biri de budur.

İslâm'a bakınız, Peygamber Efendimiz'in nasıl terbiye ettiğini görünüz.

Yolda iki arkadaş gidiyor. İyi arkadaşlık, iyi yoldaşlık nasıl olur? Arkadaşının pabucuna bir hal gelse, “Dur onu düzeltelim.” derken, o yürüyüp gidip de arkadaşı sonra arkadan ona koşup yetişecek ya... Onu bile İslâm iyi görmüyor da, “İyi arkadaşlığın alâmeti, o pabucunu düzeltinceye kadar senin de onun yanı başında durmandır.” diyor.

O edebi dahi öğretiyor. Bu inceliklerden öte tarafını kıyas edin. Bir müslümanı düşünün ki, bir arkadaşıyla yola giderken neleri dahi düşünüyor.

İslâm bu kadar ince, zarif, duygulu iken; müslümanların bu kadar duygulu, ârif, zarif, kâmil, hassas kimseler olması gerekirken, bizim arkadaşlıklarımız nasıl arkadaşlık? Yirminci Yüzyıl'ın arkadaşlıkları nasıl arkadaşlık? Hani modern çağdaydık? Hani Yirminci Yüzyıl ileri bir çağdı?

Yirminci Yüzyılın ileriliği teknolojide, makine sanayisinde, maddede... Evet teyp var, radyo var, otomobil var, uçak var ve saire var; insanlık öldü. İnsanlık yok, zarafet yok, âriflik yok, kibarlık yok, bu kadar hassas planda kardeşinin hatırına riayet etmek yok.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ

(الحجرات: ۱۰)

(*Inneme'l-mü'minûne ihvetün*) “Müslümanlar başka bir şey değil, sadece kardeştir.” (Hucurat, 49/10)

Hani nerede? Yok!

Müslümanların bir de çok yüksek bir zümresi var, müslümanlıkta ihtisas yapmış; dervişler, mutasavvıflar zümresi...

Hani nerede tekke âdâbı?

Innâ lil'lâhi ve innâ ileyhi râciûn, sizlere ömür. Allah bizleri edib, ârif, zarif, kâmil kulları eylesin... Bu kaba-sabalıkla hiçbir yere varılmaz. Ne Rabbimin rızası bulunur, ne Rasûlü'nün şefaatine erilir. Böyle kaba-saba müslümanlık olmaz!

İslâm, “Arkadaşının pabucunun bağcığı bozulduğu zaman, onu yaparken bile yanında dur da arkandan koşmak zorunda kalmasın!” diye onu dahi nazar-ı dikkate alıyor.

Büyüklerimiz demişler ki:

الطُّرُوقُ كُلُّهَا أَدَابٌ

(*Et-turûku küllühâ âdâbün*) “Tarikatlerin hepsi, tepeden tırnağa edeptir, âdaptır.”

Camiye girmenin çıkmanın, konuşmanın, kapı çalmanın, arkadaşının yüzüne bakmanın, bakmamanın usulü, âdâbı vardır; her şeyin âdâbı vardır. Her şey edeptir; oturman, kalkman, meclise girince selâm vermen, ayrılman... Her şeyi inceden inceye, âdâbına riayet ederek yaparlardı. Onun için onlar müslümanların içinde ihtisas sahibi olmuş, edepte çok yükselmiş kimselerdir; böyle olması gerekiyor.

Olacak inşaallah! Kardeşlerimiz yeni yeni anlıyorlar. Böyle bir âlem varmış. Allah Allah! Kapısı açılmış, içi güller dolu, sümbüller dolu, şahane bir bahçe... O bahçenin içine daha yeni yeni giriyorlar.

O bahçenin içinde yetişecekler inşaallah...

c. Amellerin Allah’a En Sevimlisi

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

مِنْ أَحَبِّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى إِذْ خَالَ السُّرُورِ
عَلَى الْمُسْلِمِ أَوْ أَنْتَ فَرَجَ عَنْهُ غَمًّا أَوْ تَقْضَى عَنْ
دِينًا أَوْ تَطْعَمَهُ مِنْ جُوعٍ

(ابن المبارك عن أبي شريك مرسلًا)

³ Abdullah ibn-i Mübarek, *Zühd*, c.I, s.239, no:684; Ebu Şerik Rh.A’ten.

Kenzü’l-Ummal, c.VI, s.432, no:16414; *Camiü’l-Ehadis*, c.XXII, s.26, no:24199.

RE. 448/3 (*Min ehabbe'l-a'mâli ila'llâhi teâlâ idhâlû's-sürûri ale'l-müslimi, ev en tûferrice anhu gammen, ev takdiye anhu deynen, ev tut'imehû min cûin.*)

(*Min ehabbe'l-a'mâli ila'llâhi teâlâ*) “Allah-u Teâlâ Hazretlerine sevimli gelen amellerin önde gelenlerinden yani Allah'ın en sevdiği amellerdendir; (*idhâlû's-sürûri ale'l-müslimi*) müslümanların içine sevinç, neşe sokmaktır.”

Allah'ın en sevdiği amellerden birisi sevindirmek, gönlü hoş etmek... Bir yetimi, bir dulu sevindirdin mi, bir fakirin gönlünü hoş ettin mi, bir kimseye herhangi bir şekilde gönül hoşnutluğu verebildin mi, içini ferahlandırdın mı, gözünü şenlendirebildin mi; Allah'ın en sevdiği amellerden biri işte budur.

(*Ev en tûferrice anhu gammen*) “Ya da onun bir üzüntüsünü üzerinden almaktır, atmaktır.”

“—Tamam, tasalanma! Onun çaresini buluruz. Gel, ben sana yardımcı olurum.” filan diyor.

“—Hay Allah razı olsun, beni rahatlattın!” diyor. Yani bir gamını, üzüntüsünü almaktır. Veyahut;

(*Ev takdiye anhu deynen*) “Onun bir borcu var, ödeyemiyor, sen onun borcunu ödeyiveriyorsun.”

Fukarâcık borç ödeyeyim diye uğraşıyor, parası yok, aldığı maaş şu kadar, ödemesi mümkün değil; sen ödeyiveriyorsun, “Allah razı olsun.” diyor.

(*Ev tut'imehû min cûin*) “Acıkmış, sen onu yediriveriyorsun.”

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm diyor, karnını doyuruyor. *El-hamdü li'llâh* diyor.

“—Ne güzel tatlı tatlı yedirdin, karnımızı doyurdun. Allah senden razı olsun.” diyor.

İşte Allah’ın en çok sevdiği amellerden bazıları bunlardır. (*Mine’l- ba’zıyye*) Çok vardır da en sevdiklerinden bazıları bunlardır.

O halde bu noktaya dikkat edeceğiz. Namaz kılmaya, hacca gitmeye, zekât vermeye dikkat ettiğimiz gibi, bu mânevî âdâba da dikkat edeceğiz. Kardeşimizi sevindirmek, gönlünü hoş etmek, borcunu ödeyivermek, teselli edivermek, açsa doyuruvermek gibi... Bir başka insana iyilik yapmaya fazlaca dikkat edeceğiz. Çünkü Allah bunu en çok seviyor, en çok sevdiği amellerdendir.

d. Arabın Helâk Olması

Diğer hadîs-i şerif.

Tirmizî’de ve Taberânî’de geçen bir hadîs-i şerîf. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ هَلَاكُ الْعَرَبِ

(مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ هَلَاكُ الْعَرَبِ)

⁴ Mizzi, *Tehzibü’l-Kemal*, c.XIII, s.432, no:298; Talha ibn-i Malik RA’dan.

Lafız farkıyla: Tirmizi, *Sünen*, c.XII, s.439, no:3864; Şeybani, *el-Ahad ve’l- Mesani*, c.II, s.143, no:937; Taberani, *Mu’cemü’l-Kebir*, c.VIII, s.309, no:8159; Taberani, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.III, s.81, no:2557; İbn-i Ebi Şeybe, *Musannef*, c.XII, s.195, no:33144; İbn-i Kani’, *Mu’cemü’s-Sahabe*, c.III, s.238, no:745; İbn-i Abdilber, *el-İstiab*, c.I, s.233; Talha ibn-i Malik RA’dan.

Kenzü’l-Ummal, c.XIV, s.220, no:38471; *Camiü’l-Ehadis*, c.XXII, s.35, no:24230.

RE. 448/4 (*Min eşrâti's-sâati helâkü'l-arabi*)

“Kıyamet alâmetlerinden birisi de Arabın helâk olmasıdır.”

Yani Arap helâk oldu mu, kıyametin alâmetlerinden birisi daha tahakkuk etmiş demektir. Kıyametin alâmetleri çoktur da... *Eşrât*, şartlar demek. *Eşrâtü's-sâah*, kıyametin şartları... Yani bu olacak da kıyamet öyle kopacak.

Arap nasıl helâk olur?

Arap, İslâm ülkelerinin orta yerindedir. Arap ülkeleri helâk olursa, kenarındaki ülkeler kalmadı, bitti demektir. Sonra Arap, İslâm'ın doğduğu ülkenin ahâlisidir. İslâm'ın doğduğu Mekke-i Mükerreme'nin, Medîne-i Münevvere'nin olduğu belde helak olursa demek ki müslümanlar ölmüş de orayı düşmana bırakmış. Ortada kıyamet kopması için bir şey kalmamış.

Şu da olabilir ki, insanın helâki ölümü değildir. Meselâ İslâm yolunda, Allah yolunda harb etmiş bir kimse ölüyor, şehid oluyor. O helâk değil, güzel bir şey! Asıl helâk mâneviyâtın ölmesidir. Mâneviyâtı ölmüş, İslâm'dan haberi, imandan nasibi, insanlıktan hissesi yok, hayvandan beter olmuş; ölü... Asıl helâk olmak odur. Bu mânaya da olabilir. Yani İslâm artık onlarda bile unutulmuş da hiç İslâm kalmamış. O zaman bekle kıyameti, ha koptu ha kopacak, demektir.

Şimdi bu zaman, Arabın helâki uzak mı, yakın mı?

Allah *Erhamü'r-râhimîn*'dir. Mâsum bebeklere, ak sakallı ihtiyarlara, boynu bükük fukarâya, yoksula acısın; zalimleri deıslah etsin.

Şaşıranları doğru yola hidayetiyle sevk eylesin...

Maalesef, İslâm ülkelerinin çoğu kâfirlerin avucunun içindedir, kendi idarelerine sahip değillerdi. Onların avuçlarının içinde oyuncaktılar.

Suudi Arabistan'ın Amerika'dan milyarlarca dolar alacağı var, alamıyor da hacılara zam yapıyor. Her hacıdan 524 riyal para... Eskiden bunu 100 alırdı, 200'e çıktı, 500'e çıktı...

Hacıyla uğraşacağına, Amerika'dan paranı alsana!

Alamaz ki! Bütün paraları Amerikan bankalarında, Amerika istediği kadar veriyor.

Peki, bu paralar Amerika'ya nasıl geldi?

Amerika onun petrolünü peşin aldı, parasını veresiye bile vermiyor. Şu acaipliğe bakın! Şu acaip işlere bakın! Kalkınmasını yavaşlatmış, bütçesi denk düşmüyormuş vs. Tabii Irak'a yardım etti, İran'a karşı para fazla gitti diye. Amerikalılar'ın Awacs uçakları için bilmem ne kadar para verdi.

O niçin veriyor? Amerika parasını kendisi ödesin. Körfez'i korumak, petrolü korumak, onun işi...

Hayır! Kendisi kendisini korutturunken, parasını Suud'dan alıyor. Bunlar akıl alır işler değil. İnsanın biraz akli çalışmaya başladı mı, gerçekleri sağdan soldan görmeye başladı mı, yüreğinde bir yara açılır, akar durur. Kanı hiç dinmez.

Allah Allah! Bu ne biçim ne acaip iştir ki varlık içinde darlık, zenginlik içinde yoksulluk, fakirlik... Acaip bir şey!

Niye Suudi Arabistan'ı misal verdim?

En bariz misal orası diye. Hicaz, Mekke, Medine orada, Arap dediğimiz insanların çekirdeği orası. Hadîs-i şerite, “Araplar'ın helâkidir.” diyor, onun için oradan verdim. Yoksa öteki İslâm âlemi farklı mı? Afrika, Asya farklı mı?..

Müslümanlara bir ceza, bir zillet gelmiş ki sorma gitsin. Müslümanlar cihanın efendisi iken, hâlâ da her türlü maddî imkân kendilerinde olduğu, memleketleri dünyanın en güzel yerleri, en kıymetli mıntıkları olduğu halde, hâlâ akılları başlarına gelemiyor. Hâlâ düştükleri yerden *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm* deyip bir kalkamadılar.

Afganistan'dan Gülbeddin Hikmetyar geldi buraya da, adamcağız bizim sofralarımıza oturup yemek yiyememiş. Gözleri dolu dolu olmuş. Oradaki kardeşlerinin sefaletlerini hatırlayıveriyor, “Ben burada renk renk, çeşit çeşit sofralarda bu yemekleri nasıl yerim?” diye boğazına düğümleniyor.

“—Araplar size yardım ediyor mu?” demişler.

Acı acı gülmüş.

“—Türkler yardım ediyor mu?”

“—Eski hırka, pabuç, yiyecek, giyecek filan biraz gönderdiler.”

Öyle mi olur? Afganistan'ın arkasında Türkistan var. Onlar bizim kardeşlerimiz, inleyip duruyor. Biz de burada yaz geldi mi plajları, deniz kenarlarını hiç kaçırmayız. Sahillerin dört-beş katlı en lüks apartmanları İstanbul'dan

Tekirdağ'ı geçti, Çanakkale'ye doğru gidiyor. Senede bir-iki ay kullanılacak diye oralara apartmanlar yapılıyor. O tarafa doğru yapılmaya başlandı.

Para mı yok bizde? Kendimiz fabrika kuramaz mıyız? Amerika'ya muhtaç mıyız? Vallâhi, billâhi muhtaç değiliz! İhtiyacımız yok! Memleketimizde yediğimiz madde, giyeceğimiz madde çıkar, fabrikalarımız var; hiçbir şeylerine ihtiyacımız yok. Eksik olsun yüzleri, hiçbir şeylerine ihtiyacımız yok. Ama haysiyetimizden, imanımızdan, şevkimizden, heyecanımızdan bir şeyler kaybetmişiz.

Oradaki Arap, dünkü iki-üç tane kabile... Bize isyan etmiş, oraları ayırmış, güya müstakil devlet kurmuş, şimdi Amerika sömürüyor. Parası çok, bize vermiyor. Müslümanların parası; bize vermesin, bizim ihtiyacımız yok.

“—Afganlı'ya ver!” Ona da vermiyor.

“—Hayırlı bir şey yap!”

Onu da yapmıyor. Çamlıca tepesi gibi koca dağın orta yerinden kesmiş, devirmiş, üstüne saray yaptırmış. Kaç paraya yapılır? Yapılması çok zor...

Bir büyük hata, bir kötü görünüş var ki Suriye Arap diyarı, nafile; Irak Arap diyarı, nafile; Mısır Arap diyarı, nafile; nereye baksan... Yemen'in yarısı komünist, Kuzey Yemen, Güney Yemen ikisi birbirinden ayrılmış. Kimisi Habeşistan'ın zulmünde, kimisi Rusya'nın istilasında, kimisi bilmem hangi gavurun şeyinde... Güya bunların hepsi de Müslüman... Ahâli müslüman da durum böyle, yani helâk olmuş.

Hangi Arap kavmi helâk olmamış ki?

“—Efendim! Evleri var, köşkleri var, Cidde’yi gördün mü, yüksek yüksek binalar var...”

Daha büyük helâk ya! Ehl-i âhiret iken ehl-i dünya olmuşlar. Zevkin, sefanın, lükse harcanan paranın haddi hesabı yok! Yüznumaranın kapısının tokmağının altın yapılmasının bir gereği var mı? Yani bana, bu hadîs-i şerîfe göre helâk olmuş da diyebileceğiz gibi geliyor. Sanki helâk de olmuş. Demek ki kıyametin o şartı da bitmiş gibi...

Allah’ın lütfu çoktur. Allah, sevdiği kullarından eylesin... Dünyada ve âhirette kötü günler göstermesin, iyilikler nasib eylesin...

e. Kişinin Ancak Tanıdığına Selâm Vermesi

Taberânî İbn-i Mes’ud RA’dan rivayet etmiş. Kıyamet alâmetleri ile ilgili bir hadîs-i şerîf... Yine kıyamet alâmetlerini sayacak. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يَمُرَّ الرَّجُلُ فِي الْمَسْجِدِ
لَا يُصَلِّي فِيهِ رَكَعَتَيْنِ وَأَنْ لَا يُسَلِّمَ إِلَّا عَلَى مَنْ
يَعْرِفُ وَأَنْ يُبْرَدَ الصَّبِيُّ الشَّيْخَ

(طب. عن ابن مسعود)

⁵ Taberani, *Mu’cemü’l-Kebir*, c.IX, s.296, no:9589; Beyhaki, *Şuabü’l-İman*, c.VI, s.431, no:8778; İbn-i Huzeyme, *Sahih*, c.II, s.283, no:1326; Abdürrezzak, *Musannef*, c.I, s.429, no:1678; Şâşî, *Müsned*, c.I, s.319, no:253; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

Kenzü’l-Ummal, c.IX, s.129, no:25335; *Camiü’l-Ehadis*, c.XXII, s.28, no:24211.

RE. 448/5 (*Min eşrâti's-sâati en yemurre'r-raculü fi'l-mescidi, lâ yusallî fîhi rek'ateyni; ve en lâ yüsellime'r-raculü, illâ alâ men ya'rifu; ve en yubride's-sabiyyü'ş-şeyha.*)

(*Min eşrâti's-sâati*) “Kıyamet alâmetlerinin bazıları da şunlardır: (*En yemurre'r-raculü fi'l-mescidi*) “Kişi mescidden geçiyor da (*lâ yusallî fîhi rek'ateyni*) iki rekât namaz kılmıyor.”

Allah'ın evi burası, ibadethâne! Bir kapısından giriyor, öbür kapısından çıkıyorsun; utanmaz mısın? İki rekât namaz kıl! Şurada ahbabın otursa, “*Es-selâmu aleyküm!*” demeden geçmezsin. Allah'ın evinden öbür tarafa geçiyor, iki rekât namaz kılmıyor.

Neden? Ruh kalmamış. Allah'a sevgi, saygı, kulluk âdâbı kalmamış. Geçip gidiyor. Yol mu burası?

Sonra: (*Ve en lâ yüsellime'r-raculü, illâ alâ men ya'rifu*) “Kişi ancak tanıdığına selam veriyor, başkasına selam vermiyor.”

Bu da kıyamet alâmetlerindedir. Zihninizde düşünün bakalım. Biz bugün yolda giderken kime selâm veririz? Ahmet, Mehmet Bey tanıdığımız bir kimse ise ona selam veririz, ötekisinin yanından geçer gideriz değil mi?

Bu doğru değil! Bu İslâmî değil! İslâmî olan, tanıdığına tanımadığına “*Es-selâmu aleyküm!*” diye selam vermek. Selâmı yaymak, selâmı çok etmek... Çünkü sadece tanıdığına selâm veriyorsa dünya bozulmuş demektir. Müslümanlarda hayır kalmamış da sadece tanıdığına selâm veriyor. Öyle şey olurmu, kıyamet alâmeti...

Bak, bu alâmet de olmuş. Selâm veriyoruz, adam selâm almıyor.

Selâm almayınca, biz de bir daha selâm vermiyoruz.

Hoşuma gider, Abdullah ibn-i Ömer RA, Hz. Ömer'in oğlu, arkadaşına demiş ki:

“—Kalk, seninle çarşıya gidelim!” O da soruyor:

“—Ey Ömer'in oğlu! Ben senin huyunu bilirim. Sen çarşmayı, pazarı sevmezsin. Orada şeytan çok olur, yalan yere yemin edilir, insanlar kandırılır filan... Niye oraya gidiyorsun?”

“—İnsan çoktur, selam veririz.” demiş.

Hız. Ömer'in oğlu ara sokaktan gitse karşısına pek insan gelmeyecek, çarşıda pazarda insan çok da, çarşıya selâm vermeye gidiyor.

Neden?

Selâm vermek sevap. Kalabalıkta çok kişiye selam verecek:

“—*Es-selâmu aleyküm... Es-selâmu aleyküm... Es-selâmu aleyküm...*”

Her selâmda sevap kazanacak. Onun için çarşıya pazara gidiyor. Eskilerin yaşayış tarzına bak, bizim yaşayış halimize bak!

Aynı apartmanda yaşıyorlar, merdivenden geçiyor gidiyorlar. Aynı apartmandasın, geçerken bir merhaba de, bir “*Selâmün aleyküm!*” de, bir nasılsın de!

Sevmez ki... “Bu sakallı...” der, “Benim yolumdan değil!” der, “O şu partiye rey verdi, ben başka

partiyeye veriyorum.” der, “O gazeteciden Őu gazeteyi alıyor, ben bu gazeteyi alıyorum.” der.

Hey cahil nâdân hey! Sadece tanıdığına selam vermek, kıyamet alâmeti...

Hiç unutmam, Mehmed Zahid Kotku Hocamız Rh.A, Ankara’da bizim fakirhâneye geldi. Bir komşu var, bahçemiz bitişik, ben hiç selâm vermiyorum.

Neden? Adam akşamları içiyor. Akşamları sofrayı kuruyor, içiyor. Namaza gelmiyor, camiye gelmiyor, ben de ona hiç selâm vermiyorum.

Hocamız bizim eve gelirken karşılaştı, “*Es-selâmu aleyküm!*” dedi, adamcağız yıldırımla vurulmuşa döndü. Şöyle bir toparlandı, “*Aleyküm selâm* hocam, Allah razı olsun!” dedi. Sevincinden uçtu yani. Dedim ki:

“—Benim yaptığım yanlışmış. Bak, adamcağız nasıl sevindi.” Bir gün gelir belki düzelir. Sen, “*Selâmün aleyküm!*” dersin,

ahbaplık olur, hatasını anlar filan... Seninle arkadaş olduğu için kötü yoldan döner. Sen onu kesip attığın için, artık onların arasında kalıyor.

Bizim, adam kazanma çalışmamız olacak. Hocamız etrafındaki müdürlere, yüksek şahsiyetlere:

“—Bırakın Őu dünya işlerini, biraz tekkeye adam getirin. Her biriniz insan kurtarmaya çalışın, çabalayın!” demiş.

Yakala bir tanesini getir, adedimiz artsın. Eğri yoldan çek, doğru yola insan kazanalım!

Herkes kendi başına buyruk:

“—Oh! Ben cenneti garantiledim.”

Tamam, onu da kurtar! Sen denizden, dalgaların arasından kurtulmuşun; elini uzat, onu da çek!

“—Şimdi işim var, gideceğim, daireye geç kaldım.”

Bu, işlerin en güzeli; bir insan, hayat kurtarıyorsun. Hem dedünya hayatı değil, ebedî hayat kurtarıyorsun. Bir insanı sàlih bir insan, mü'min bir insan yaptın mı, ebediyen cehennemden kurtuluyor. Onun yaptığı bütün hayırların bir misli senin defterine yazılıyor. İstemez misin? İş değil mi bu?

Sabahtan akşama, haftanın altı günü kendi nefsimiz vedünyamız için koştururuz, işe gideriz. Pazar günü, “Oh, çok yoruldu. Aç şu televizyonu... Haydi gezmeye gidelim, haydi pikniğe gidelim, haydi bilmem ne...”

Zaten altı gün dünyaya koşturdun be adam, yedinci gün de nefse koşuyorsun. Hani bunun âhireti? Sen âhirete gitmeyecek misin?

“—Gideceğim hocam, âhirete gitmeyenimiz var mı?”

Orada köşk yapsana biraz... Gideceğin yerde cascavlak ortada kalacağına biraz köşk, saray, imâret, inşaat yap oralarda. Orada da biraz yerin bulunsun, kendi yerine gidersin; ne güzel, her şeyin hazır olur.

Bir alâmeti bu; kişinin camiden geçip de iki rekât bir namaz kılmaması... Bir alâmeti de, kişinin ancak tanıdıklarına selâm vermesi... Ötekilere selâm vermiyor. Tanımadığına da bir selâm ver, halini hatırını sor. Yarın da yakala camiye getir veyahut yardım et, ahbaplık kur, adedimiz artsın.

1980’de kaç kişiydi nüfusumuz? Şu kadar. Şimdi kaç kişiyiz?

Yine o kadar. Olmaz!

Sıhhatli olan çocuk büyür. Canlı olan ağaç gelişir, dallanır, budaklanır. Beş sene geçmiş, yine aynı ağaç, olmaz. Sen ziyandasın. Artacağız! Çoğalmamız, gelişmemiz lâzım; herkesin etrafına bakıp insan kazanmaya çalışması lâzım!

Bir yerde bir kasabaya gittik. Çok güleç yüzlü, tatlı dilli biri, Allah güzel yaratmış, içi de güzel dışı da güzel bir şahıs gidiyormuş, kapıyı çalıyormuş. Hacıfendi merdivenlerden iniyor; sakallı, güzel bir müslüman. Bakıyor karşısında kasabanın mevki bakımından en yüksek şahsı.

“—Ne yapıyorsun hacıfendi?” diye soruyor.

“—Hiç! Oturuyorum.”

“—Oturacak zaman mı? İn aşağı, gel bakalım. Hadi şu işi yapacağız, bu hayırlı işi yapacağız...”

Evinden alıyor. İnsanlar biraz elinden tutup çekici insan istiyor.

Bilemiyorlar; biraz yardım etmek, çekivermek lazım!

Kıyamet alâmetlerinden üçüncüsü:

(*Ve en yubride’s-sabiyyü’s-şeyh*) “Çoluk çocuğun, sabi sübyanın, küçük çocukların yaşlı adamı işe salması, göndermesi.”

“—Git şunu al, bunu getir, haydi...” Genç oturuyor, yaşlı hizmet ediyor.

Ebrede, yubridu, Arapça’da *posta* demek. Yani posta göndermek. Yaşlı adama:

“–Gel buraya!” diyor.

“–Buyrun efendim.”

“–Git çarşıdan şunu al bunu al, şunu yap bunu yap... Aç şu pencereyi, kapat şu pencereyi, yap şu işi, et şu işi...”

İşler tersine döndü. Çocuklar yaşlılara hizmet edecekti.

Sabi, ağzı süt kokan çocuk... *Şeyh* de yaşlı demek.

Saçına sakalına ak düşmüş, “Şuraya git, buraya git!” diye ona emir buyuruyor. Onu oraya buraya sevk ediyor, gönderiyor.

Kıyamet alâmetlerinden birisi de budur.

Yaşlının sakalına saygı, hürmet kalmamış. Otobüse biniyorsun, bakıyorsun gençler oturmuşlar. Yaşlı, çarşafly kadın, *Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm* diye zar zor biniyor. Çocuk camdan dışarıya bakıyor, hiç içeriye bakmıyor. Neden?

Bakarsa yer vermesi lazım! Dışarıya bakıyor. Boynu tutuldu sanki, hiç bu tarafa bakmıyor. Yahut yaşlı bir adam gelmiş, hiç aldırılmıyor.

1958 senesinde Bursa’ya gitmiştim. Rahmetli anama geldim, anam sordu:

“–Nasıl Bursa?”

“–Bursa çok güzel bir yer.” dedim.

“–Niye?” dedi.

“–Yaşlı, sakallı adamlar küçük kızlara yer veriyor otobüste;

‘Gel kızım ayakta kalma!’ diyor.” dedim.

Küçük kız dediğim, 15-20 yaşlarında tazelere yani. Bursa’da güzel, yaylana yaylana giden Mercedes’ler vardı. Adam تنها iken oturmuş, kapıdan başörtülü, mantolu bir genç kızcağız gelince, ayakta durmasına razı değil, “Gel evladım, otur bakalım!” diyor. O da, “Allah razı olsun amca!” diyor, oturuyor.

Rahmetli anama, “Bursa güzel bir şehir! Böyle yapıyorlar anne.” dedim. Şimdi ne oldu bilmiyorum. Bursa’da otobüse binmiyorum. İnşallah yine o güzel huylar devam ediyordur.

f. Hain Kimseye Güvenilmesi

Ondan sonraki hadîs-i şerîf, kısa bir hadîs-i şerîf. Mısır fatihi Amr ibnü’l-Âs RA’ın oğlu Abdullah ibn-i Amr ibnü’l-Âs RA rivayet etmiş, Allah şefaathlerine erdirsin...

Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:⁶

مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يُؤْتَمَنَ الْخَائِنَ وَيُخَوَّنَ
الْأَمِينِ

(الخرائطي في مكارم الخلاق عن ابن عمرو)

⁶ Taberani, *Mu’cemü’l-Kebir*, c.X, s.228, no:10555; Taberani, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.V, s.127, no:4861; Heysemi, *Mecmaü’z-Zevaid*, c.VII, s.624, no:12434; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

Kenzü’l-Ummal, c.XIV, s.240, no:38557; *Camiü’l-Ehadis*, c.XXII, s.28, no:24209.

RE. 448/6 (*Min eşrâti's-sâati en yû'teme-ne'l-hâinü. ve yuhavvene'l-emîn.*) “Kıyamet alametlerindendir; hain kimseye emaret verilmesi, emniyet olunması, güvenilmesi ve emniyetli kimsenin hainlikle itham olunması.”

İş tersine dönmüş, sürüyü kurtlara teslim ediyorlar. Yahu, kurtlar bu sürüyü yer, ortalığı mahveder... İşler tersine döndü. Hain, hıyanet ehli kimseye itimat ve itibar olunuyor, işler ona veriliyor. İşler tersine dönmüş. Kıyamet alâmetlerinden birisi de budur. Emniyetli kimseye damga vurulup, aslında gerçekten hain olan, vatanı, milleti satan, emaneti çarçur eden kimseye iş verildi mi, kıyamet tamam...

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz Mekke'yi fethetti. Ordusuna tembihledi:

“—Kimseyi öldürmeyeceksiniz, savaşmak yok.”

Neden? Ordusuyla muzaffer girdi. Üç-beş kişi saldırınca onlara mukabele edildi, o kadar. Mekke-iMükerereme'ye başkabir şey yapılmadan girildi. Dosdoğru Beytullah'ın olduğu Mescid-i Haram'a gitti. Kâbe-i Müşerreffe'nin kapısının açılması için emir buyurdu. İçinde şükür olarak namaz kıldı, Allah fethi nasib etti diye.

Ayetlerde Allah-u Teâlâ Hazretleri müjdelemişti:

لَتَدْخُلَنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ

(الفتح: ٢٧)

(*Letedhulünne'l-mescide'l-harâme inşâ'llàhu âminîne*) “İnşaallah emniyetle, güven içinde Mescid-i Haram'a gireceksiniz.” (Fetih, 48/27)

Kâbe'nin anahtarı müşrik bir adamda... Hz. Ali RA:

“–Ver anahtarı!” diyor.

“–Vermem!” diyor.

“–Peygamber Efendimiz söyledi, açın dedi.” diyor;

“–Ben onun peygamberliğine inansaydım zaten onunla savaşırdım.”

Hız. Ali Efendimiz koluna bir yapıyor, kolunu kıvırttırıyor, Kâbe-i Müşerreffe'nin anahtarını alıyor. Kapıyı açıyor. Sonra Efendimiz giriyor ve namaz kılıyorlar.

Daha sonra ayet-i kerîme iniyor:

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا

(النساء: ٥٨)

(*Inna'llàhe ye'muruküm en tüeddü'l-emânâti ilâ ehlihâ*) “Şübhesiz ki, Allah size emânetleri ehline vermenizi emreder.” (Nisâ, 4/58) buyruldu.

Bu ayet-i kerîme inince, Peygamber SAS Efendimiz, Hız. Ali RA'a diyor ki:

“–Al bu anahtarı. Anahtar evvelden beri o ailede duruyordu, ehli onlar... Götür emaneti ona ver! Bir de özür dile.” diyor.

Hız. Ali Efendimiz Allah'ın arslanı, Peygamber Efendimiz'in damadı, en yakını, ilk müslümanlardan, her yerde canını ortaya koymuş, çarpışmış... Boynunu büküyor, gidiyor, anahtarı müşrike teslim ediyor. Müşrik adam daha müslüman olmamış.

Hız. Ali Efendimiz:

“—Al anahtarını! Demin zorlayarak anahtarını senden aldığım için özür dilerim.” diyor.

Adam:

“—Hayrola, ne oldu?” gibi birkaç laf söylüyor.

“—Emanetleri ehillerine veriniz diye âyet-i kerîme nâzil oldu.” diyor.

Adamcağız bakıyor ki bu güzel ahlâk, bu güzel fazilet... Allah Allah! Mekke’yi onlar fethetmiş. Bunlar mağlup, onlar galip; yine emaneti, anahtarını götürüp teslim ediyorlar. Bir de özür diliyor. Faziletin büyüklüğüne bak, bir de özür diliyor. Adam kelime-i şehâdet getiriyor, müslüman oluyor.

İslâm böyle işte!

“—Emanet ehline verilmediği zaman, bekleyin, kıyamet kopacak.” diyor.

En hain adama veriliyor. Verilir mi yahu? Ama veriliyor!

Tamam, kıyamet kopması yakındır.

Öbür taraftan Allah’ın has, halis, emniyetli, güvenilir, haram yemez kuluna da, “Bu haindir.” diye çamur, kara sürülüyor. Arkasından zaptiyeler, şunlar bunlar...

g. Sıla-i Rahim Yapılmaması

Kıyamet ile ilgili hadîs-i şerîf. Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ سُوءُ الْجَوَارِ وَقَطِيعَةُ الْأَرْحَامِ
وَتَعْطِيلُ السُّيُوفِ عَنِ الْجِهَادِ وَأَنْ يَخْتَلَّ الدُّنْيَا

بِالدِّينِ

(الديلمى عن أبى هريرة)

RE. 448/7 (*Min eşrâti's-sâati sû'ü'l-civârı ve katîatü'l-erhâmi ve ta'tîlü's-suyûfi ani'l-cihâdi, ve en yahtelle'd-dünyâ bi'd-dîn.*)

Peygamber Efendimiz, kıyamet in alametlerinden bir kısmı da şunlardır diye, bu hadîs-i şerîfte de şunları saymış:

(*Sûü'l-civâr*) “Komşuluk kötü götürülüyor, kötü komşuluk yapıyor.”

Civar, mücaveret demek, *câr* olmak, komşu olmak... Komşu komşuya iyi komşuluk yapmıyor, kötü davranıyor; kıyamet alametlerinden birisi budur. Komşuluk iyi yapılmıyor, kötü yapıyor, berbat; bir...

Sonra: (*Ve katîatü'l-erhâmi*) “Sıla-i rahim yapılmıyor, akrabalarla bağlar kopmuş.”

⁷ Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.5, no:6003; Ebu Nuaym, *Ahbar-ı İsfahan*, c.IV, s.128, no:1025; İbn-i Asakir, *Mu'cem*, c.I, s.308, no:626; Ebu Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XIV, s.240, no:38558; *Camiü'l-Ehadis*, c.XXII, s.29, no:24214.

Kimse kimseye aldırıyor; ne amcalık, ne dayılık, ne eniştelik, ne yeğenlik, ne evlatlık, ne analık babalık, ne dedelik, ne teyzelik halalık... Bir şey kalmamış. Akrabalık bağları kopartılmış; hiç kimsenin hiç kimseye aldıracağı, eyvallah ettiği, gittiği, halini hatırını sorduğu, elini uzattığı, yardım ettiği yok... Akrabalık bağlarının kopması, sıla-i rahim yapılmaması da kıyamet alâmetlerinden biridir.

(*Ve ta'tîlü's-suyûfi ani'l-cihad*) "Kılıçların cihaddan yana tatil edilmesi, kınına sokulması." Yani müslümanlar cihadı bırakıyor, kılıcı bir tarafa koyuyorlar; kıyamet alâmeti...

Cihad edilmez mi? Çekeceksin kılıcını, Allah yolunda çalışacaksın, çarpışacaksın. Dedelerimiz öyle yapmış, buralara öyle gelmişler. Müslümanlık doğmuş, bir asır içinde okyanuslara ulaşmış.

O devirde o mesafeler aşılmıyordu? Nasıl geçmişler oraları, ne aşık insanlarmış? Demek ki ayakları yerlere basmamış, uça uça gitmişler. Afrika'yı geçmişler, Atlas Okyanusu'na dayanmışlar. Denizler dar gelmeye başlamış, gemilere binmişler, Kıbrıs'a çıkmışlar.

Kıbrıs'ta Peygamber Efendimiz'in halası var; şehid... Orada kabri var. Deniz seferinin sevabı kara cihadından iki misli fazla diye, gemilere binip Kıbrıs'a gelmişler. Orta Asya'ya, Hindistan'a varmış, Çinlilerle savaşmışlar.

Sonra asırlar geçmiş. Yine Allah'ın has kulları çalışmışlar, çabalamışlar, cihada devam etmişler. Her devirde cihada devam eden olmuş.

Fakat sonra bir zaman olmuş; köşkler, kasırlar, konaklar yapılmaya başlanmış. Zevkler, sefalar, çalgılar, türküler, gazeller, kasideler, şiirler, edebiyatlar, laflar... Baklavalar, börekler, çörekler... Çengiler, köçekler, eğlenceler başlamış...

Neden? İnsanoğluna neyin daha iyi olduğu belli olmaz. Para mı daha iyi, fakirlik mi daha iyi?

Peygamber Efendimiz diyor ki:

“—Vallàhi ben sizin için, zenginlikten daha çok korkarım.

Zengin olmanızdan daha çok korkarım! Sapıtırsınız.”

Bir insanın karnı aç olduğu zaman, “Ah bir yiyecek olsa...” der, etrafına yiyeceğe bakar. Karnı doydu mu, keyfi yerine geldi mi, bu sefer başka zevklere bakar.

Para kazanmaya devam etti mi, “Şu kiradan kurtulsam.” der; bir ev sahibi olur. “Bir tane olsa da onun kirasını alsam.” der, Allah bir tane daha verir. Para çok olunca, “Bir de arabam olsun!” diyecek. İlk evden sonra veya önce bir araba sahibi olur.

Para daha çok olduğu zaman, bu sefer araba beğenmez. Arabaların en lüksü hangisi? Mercedes’ti ama şimdi Mercedes’ten daha pahalı, 90-100 milyon liraya İngilizler’in Jaguar’ı varmış. Ondan alır.

“—Bu da idare etmiyor muydu seni?”

“—Ediyordu ama o en pahalısı...”

Bursa'ya gittik, Çekirge'de eski kaplıcanın yanından kıvrıldık, aşağıya dönüyoruz. Solda bir otel var. Bahçesi bizim caminin olduğu yer kadar. Duvarlarına iki-üç sıra çelenk konmuş, dizilmiş; çelenk konulacak yer kalmamış. Milyonlarca lira...İnsan hastaya bir buket çiçek yaptıracak olsa 1500-2000 lira...

O koca çelenk kim bilir kaç bin liradır?

Ben bilmiyorum! Çelenk yapmadım, yaptırmadım ve fiyatını da şimdiye kadar sormamışım, o hususta cahil kalmışım. Ama belki ibret-i âlem için oradaki arabayı durdurup çelenkleri saymak lazım! Çünkü vaaz veriyoruz, “Bir caminin önünde şu kadar yüz çelenk gördüm.” deyip millet de, “Aaaa!” desin diye saymak lazım!

“—Ne bu böyle?” dedim.

Bursalı arkadaş:

“—Hocam! Bizim Bursalılar gösterişe çok düşkündür. Bunların iplik fabrikası, ipek fabrikası, dokuma fabrikası vs. fabrikaları var ya, paralar da geliyor ya... Şimdi Çelik Palas'ı beğenmiyorlar. En lüksü bu! Buraya gelirler, düğünleri burada yaparlar. Bu bir zenginin düğünüdür. Hepsi bu kadar çelenk gönderiyor.” dedi.

Toplasan kaç tane fukarâya ev yapılır. O çiçekler üç gün sonra solacak. Bir tanesi organize etse, “Çelenk paralarını bana verin, üçtane fukarâya merasimle daire alalım, verelim!” dese, onunla iki-üç tane daire alınır. Gecekondu tarzında olursa on tane alınır.

Bu insanlar parayı gördü mü şaşırıyor. Sonra neler yapıyor?

Kitaplarından şiirlerini okuyoruz, maalesef. Sonra müstehcen birtakım işlere başlıyorlar; lûtîlik, zinakârlık vs. oluyor, şöyle oluyor böyle oluyor. Allah'ın rahmeti kesiliyor.

“—Sizi edepsizler sizi! Ben size nimet veriyorum, siz o nimetin karşısında böyle yaparsınız ha!” diye o zaman Allah düşmana fırsat veriyor, düşmanla terbiye ediyor.

Mağlup eden de galip eden de Allah!

وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ

(النفال: ١٠)

(*Ve me'n-nasru illâ min indi'llâhi*) “Nusret, yardım ancak Allah'tandır, başkasından değil.” (Enfal, 8/10)

Eskiden dört bin kişi ile altmış bin kişilik orduyu nasıl tepelemişler? Allah'tan...

Şu kadar orduya bunlar nasıl yenilmişler?

Edepsizliklerinden, kusurlarından! Adetle ilgili bir şey değil. Allah yolundan ayrılınca, Allah'ın yardımını kesiliyor, ondan sonra her yerde zillet başlıyor.

Müslümanlar cihadı bırakmışlar, zevke sefaya başlamışlar.

Olmaz! Hiçbir devirde olmamıştır, bu devirde de olmaz. Bundan öncede olmaz, bundan sonra da olmaz!

Müslüman, zenginlik gelince tuğyan etmeyecek, azmayacak. Zenginliğin kendisine bazı vazifeler yüklediğini bilecek, kazancını Allah yoluna, hayırlara sarf edecek. Zaten biliyorsunuz... Cihad-dan geri durmayacak. Kılıçlar kınına girmeyecek. Müslümanlar devamlı çalışacak, çarpışacak.

İslâm'daki dinamizme bak, şu müslümanların haline bak!

Nerede Müslümanlık nerede müslümanlar?

Savaş, bilmem ne, şunu bunu diye bucak bucak kaçıyorlar. Eskiden bizim olan diyarları düşmanlar istila etti. Şimdi onları unuttuk, adını bile anmıyoruz. Oradaki kardeşlerimizin feryatları boğuldu artık, hiçbir şey yapmaz duruma geldik. Böyle gafil gidersek bu zevk, sefa ile, burayı da kaçıracacağız. Mutlaka kendimizi derleyip toparlamamız lazım!

Amerika'dan borç al, ömrünü plajda geçir; akla mantığa sığar mı? Amerika'dan, IMF'den borç para dilen, ondan sonra götür ruja, allığa, pudraya, iskambil kâğıdına ver; olur mu? Televizyona, – telefisyon, telef makinesi–videoya, olur mu?

Borçlu adamın ekmeğine katık alması doğru değil! Madem borçlusun, borcunu öde, ondan sonra alınının akıyla dolaş.

Hayır! Parayı oradan al, buradan al, ondan sonra yürü...

Bazen geliyorlar, borç istiyorlar. Biraz soruşturuyoruz, arabası var, şusu busu var... Benden para istiyor. Cemaatimin kalabalıklığını duymuş;

“—Cemaatten her birisi elli bin lira versin bana...” diyor.

“—Ne yapacaksın?..”

Herkes böyle şey yapıyor. Milletçe de böyleyiz. Yorganına göre uzatmak yok.

Kıyamet alametlerinden birisi kılıçların cihaddan geri durması, tatile girmesidir. Böyle olmaması lazım!

Bu hadîs-i şerîfte kıyamet alametlerinden dördüncüsü;

(*Ve en yahtelle'd-dünyâ bi'd-dîn.*) “Dünyanın din ile kazanılması.”

Burada hı ile yazılmış ama şerhte deniliyor ki, “O zaman mâna hâlel kelimesinden, din ile dünyanın hâlel görmesi gibi bir mâna olur; mâna ters olur. Bilakis dünya ile dinin tahrip olması yani dünyaya sapmak suretiyle tahrip olması mânasına olduğundan, bu Allahu a'lem noktasız ha ile.

Bu izahatı Arapça bilen kardeşlerimiz için söylüyorum. (*En yahtelle'd-dünyâ bi'd-dîn.*) “Dünyaya din ile girilmesi.”

Dünyalık kazanmaya din vesile oluyor. Yani adam dinini satıyor, dince mukaddes tanınan şeyleri kullanıyor; dünyalığı da doğrultuyor. Dünyasını, parasını doğrultuyor, şusu busu çoğalıyor ama din elden gidiyor, âhiret mahvoluyor. Ona aldıracağı yok.

Çünkü dünya ile ahiretin kazanılması, yani

dünyalık ile âhireti kazanmak var. Zekât verirsin, hacca gidersin, hayır yaparsın, cami yaparsın, köprü yaparsın, çeşme yaparsın; tamam, dünyalığı sarf ediyor, âhireti kazanıyor...

Aksi yok; ahireti sat, dünyayı al, öyle şey olur mu? Âhiret ebedî, orası satılır mı? O mülk, ahiret mülkü satılır mı? Onu iki paralık dünya için, dünyalık kazanmak için satmak olur mu? Dünya, nasıl olsa geçecek olan bir hayat...

Bu kıyamet alâmetidir. Allah bize ahiretin kıymetini hissettirsin. Dünyamıza dalarak ahireti harap edenlerden olmamamızı nasib eylesin... Kıyamet alâmetleri olan kötü huyları üzerimizden ve memleketimizdeki müslümanlardan def eylesin... Sevdiği güzel huylar ve haller ile cümlemizi müzeyyen eylesin...

Sevdiği yollarda yürütsün... Sevdiği amellere muvaffak etsin... Akıl, şuur, idrak versin; yolundan ayırmasın... Gözümüzü yumup açıp kapayınca kadar bizi nefsimize, şeytana bırakmasın...

Fâtiha-i şerife mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

08. 12. 1985 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

